



Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej **KOMUNIKAT PRASOWY nr 140/18**

Luksemburg, 26 września 2018 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-492/17
Südwestrundfunk / Rittinger i in.

Rzecznik generalny Manuel Campos Sánchez-Bordona zaproponował Trybunałowi Sprawiedliwości stwierdzenie, że zmiana kryterium zdarzenia powodującego powstanie obowiązku uiszczenia składki abonamentowej służącej finansowaniu niemieckich nadawców publicznych nie przesądza o istnieniu bezprawnej pomocy państwa

Po wprowadzeniu zmiany zdarzenie to polega na byciu właścicielem lub najemcą mieszkania

Niemieccy nadawcy publiczni mają obowiązek świadczenia swych usług przy zapewnieniu ich bezstronności i obiektywności, różnorodności oraz równowagi treści programów. Uprawnienia ustawodawcze w dziedzinie nadawania publicznego przysługują w Niemczech krajom związkowym (Länder). Z tego względu tworzenie i zarządzanie nadawcami publicznymi, podobnie jak świadczenie przez nich usług na szczeblu federalnym, zostało uregulowane szeregiem umów zawartych między tymi krajami. Na mocy tych umów nadawcy publiczni na szczeblu państwowym (tacy jak ARD i ZDF, dwa główne kanały telewizji publicznej) i na szczeblu regionalnym (tacy jak SWR, „Südwestrundfunk, Anstalt des öffentlichen Rechts”, czyli radio i telewizja południowo-zachodnia, podmiot publicznoprawny) są finansowani z trzech źródeł: składki abonamentowej, sprzedaży czasu reklamowego oraz prowadzenia innej działalności komercyjnej.

W decyzji z 2007 r.¹, wydanej po przeprowadzeniu postępowania wszczętego wskutek wniesienia do Komisji szeregu skarg, instytucja ta stwierdziła, że sposób finansowania nadawania publicznego w Niemczech może zostać zakwalifikowany jako „istniejąca pomoc” w rozumieniu prawa Unii². Oznacza to, że pomoc ta istniała przed wejściem w życie traktatu i z tego względu jest nadal stosowana po jego wejściu w życie. Pomoc taka nie podlega obowiązkowi zgłoszenia Komisji. Niemniej jednak, ustosunkowując się do wskazań Komisji, rząd niemiecki podjął szereg środków mających na celu zaradzenie niezgodności tego systemu pomocy z rynkiem wewnętrznym. Żaden z nich nie miał wpływu na składkę.

W 2013 r. zmianie uległo kryterium wymagalności składki: wcześniej opłatę naliczano dla każdego posiadanego odbiornika programów audiowizualnych znajdującego się w mieszkaniu, a po wprowadzeniu zmian do wymagalności składki wystarcza samo posiadanie mieszkania (jako właściciel lub najemca).

To nowe kryterium zostało zakwestionowane przez podmioty zobowiązane do uiszczenia składki abonamentowej przed niemieckimi sądami, do których należy Landgericht Tübingen (sąd okręgowy w Tybindze, Niemcy), który przedłożył Trybunałowi Sprawiedliwości pytania w odniesieniu do zgodności tej składki z prawem Unii. Konkretnie rzecz ujmując, sąd ten stanął na stanowisku, że wprowadzona ustawą zmiana dotycząca zdarzenia powodującego powstanie obowiązku uiszczenia składki abonamentowej stanowi istotną zmianę, która powinna być zostać zgłoszona Komisji, a pomoc wynikająca z tej zmiany jest w każdym razie niezgodna z rynkiem wewnętrznym. Ponadto, również zdaniem tego sądu, liczba podmiotów zobowiązanych do jego uiszczenia została zwiększona, obejmując całą dorosłą populację, co spowodowało znaczny

¹ [Decyzja Komisji z dnia 27 kwietnia 2007 r. C\(2007\) 1761 final State aid E 3/2005 \(ex- CP 2/2003, CP 232/2002, CP 43/2003, CP 243/2004 and CP 195/2004\) – Financing of public service broadcasters in Germany.](#)

² A konkretnie obowiązującego wówczas rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 traktatu WE (obecnie art. 108 TFUE) (Dz.U. 1999, L 83, s. 1).

wzrost przychodów o około siedemset milionów EUR rocznie. Wreszcie, Landgericht Tübingen uważa, że nadawcy publiczni korzystają z innej postaci pomocy państwa, która umożliwia im wydawanie, w celu odzyskania należności powstałych w wyniku nieuiszczania składek abonamentowych, własnych tytułów wykonawczych, a ten mechanizm egzekwowania prawa publicznego, skuteczniejszy, szybszy i tańszy niż zwykłe postępowanie egzekucyjne, przekłada się na obniżenie kosztów egzekucji.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Manuel Campos Sánchez-Bordona stwierdził przede wszystkim, że **niemieckie przepisy zmieniające zdarzenie powodujące powstanie obowiązku uiszczenia składki abonamentowej** nie stanowią zmiany istniejącej pomocy i nie ustanawiają zatem nowej pomocy, która powinna była zostać zgłoszona Komisji czy też przez tę instytucję zatwierdzona. Zdaniem rzecznika generalnego bowiem, **zmiana ta nie wchodzi w zakres pojęcia istotnej zmiany poprzednio obowiązującego systemu**. Beneficjentami tej pomocy pozostają nadawcy publiczni, niezmienione zostały również jej elementy czasowe i obiektywne (ponieważ nie zmienił się ani cel środka polegający na finansowaniu usługi publicznej, ani też krąg wspieranych za jego pomocą działań). Dodać należy, że z przedstawionych Trybunałowi danych wynika, iż poziom przychodów uzyskiwanych dzięki poborowi składki pozostawał, wbrew temu, co twierdzi niemiecki sąd, od 2009 r. (przed zmianą przepisów ustawowych) do 2016 r. na tym samym poziomie. W każdym razie rzecznik generalny wskazał, że ani wzrost liczby podmiotów zobowiązanych do uiszczenia składki, ani (domniemane) zwiększenie ostatecznie ściąganej kwoty nie są istotne dla oceny *nowości* środka, skoro, niezależnie od wysokości uzyskanej kwoty, jej część, która zostanie przekazana nadawcom publicznym (tj. część, która rzeczywiście może być zakwalifikowana jako pomoc państwa) jest ustalana przez rządy i parlamenty krajów związkowych, po uprzedniej interwencji ze strony KEF („Kommission zur Überprüfung und Ermittlung des Finanzbedarfs der Rundfunkanstalten” – komisji właściwej do sprawowania kontroli i określania potrzeb finansowych nadawców publicznych). Tak więc **brak jest automatycznego związku pomiędzy (możliwym) wzrostem ostatecznie pobranej kwoty a kwotą pomocy, którą otrzymują nadawcy publiczni. Sama zmiana podstawy naliczania, zgodnie z którą określa się wysokość zobowiązania obciążającego podmioty mające obowiązek uiszczenia składki, pozostaje sama w sobie bez wpływu na wysokość kwoty pomocy publicznej otrzymywanej przez organizacje nadawcze, a w związku z tym – na jej zgodność z rynkiem wewnętrznym**. Rzecznik generalny dodał, że zmiana zdarzenia powodującego powstanie obowiązku uiszczenia składki jest uzasadniona między innymi postępowem technicznym, ponieważ utrzymanie poprzedniego systemu („jedno urządzenie, jedna opłata”) wiązałoby się z prawdopodobieństwem zwiększenia dochodów z uwagi na wzrost liczby nowych urządzeń umożliwiających dostęp do nadawanych programów. Reforma ma również na celu uproszczenie zarządzania pobieraniem składek, ponieważ pod rządami dotychczas obowiązującego systemu zaległości w uiszczeniu składek narastały.

Ponadto, jeśli chodzi o wykorzystanie mechanizmu egzekucji administracyjnej, rzecznik generalny doszedł do wniosku, że **prawo Unii nie stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisów krajowych, które upoważniają nadawców publicznych finansowanych za pomocą składki abonamentowej do wydawania własnych tytułów wykonawczych oraz ich wykonywania w celu odzyskania należności z tytułu tej składki w przypadku braku jej zapłaty, bez konieczności wszczynania postępowania przed sądami powszechnymi**. Wskazał on między innymi, że Komisja Europejska w ww. decyzji z 2007 r. wzięła już pod uwagę istnienie tego uprawnienia. Dochody uzyskiwane w drodze tej egzekucji administracyjnej należy uznać za pozostające pod kontrolą publiczną i, co za tym idzie, posiadające status zasobów państwowych. Ponieważ przeanalizowany już przez Komisję system egzekucji administracyjnej nie został zmieniony czy też znowelizowany, jest on objęty zakresem zastosowania zatwierdzającej decyzji z 2007 r.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793